

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen
Skogsbruksbyrån II, N4a

Beslutande
Minister
Fredrik Karlström

Föredragande
Jaktförvaltare
Robin Juslin

Justerat
Omedelbart

Nr 1

Riktlinjer för skyddsjakt på gråsäl år 2023.

ÅLR 2023/2845

Beslut

Beslöts fastställa riktlinjer enligt **bilaga 1, N4a23E01**.

Nr 2

Riktlinjer för skyddsjakt på storskarv år 2023.

ÅLR 2023/2844

Beslut

Beslöts fastställa riktlinjer enligt **bilaga 2, N4a23E01**.

Riktlinjer för skydds jakt på gråsäl år 2023

För att minska skador förorsakade av säl för fiskerinäringen är skydds jakt på gråsäl i enlighet med dessa riktlinjer tillåten under perioden 15.4.2023-31.1.2024. Avskjutningskvoten är totalt 500 (femhundra) gråsäl för hela landskapet. Rapporteringen av fällda gråsäl ska utan dröjsmål meddelas landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan avlysa jakten då det totala antalet rapporterade sälar uppgår till 500 stycken.

Skydds jakt på gråsäl

Med stöd av 28 och 29 §§ jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 1985:31) har landskapsregeringen beslutat att skydds jakt på gråsäl får bedrivas på eget initiativ enligt följande:

- Jägaren ska inneha åländskt jaktkort, ha jakträtt på område där jakt bedrivs samt i övrigt följa jaktlagen.
- Vid skydds jakt på gråsäl ska ammunition som uppfyller kraven i 6 § 2 mom. 2) jaktförordningen för landskapet Åland (2020/116) användas. Förbjudna fångstmetoder, i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG bilaga 6 a, ska iakttas.
- Jakt från båt är inte tillåten förutom vid avlivning av skadskjuten gråsäl eller vid jakt från stillaliggande båt inom 300 meter från en registrerad yrkesfiskares fiskeredskap.
- Jakt inom sälskyddsområdet vid Karlbybådarna samt inom områdena Ytterstberg och Märkets fyrland, enligt de gränser som anges i Natura 2000-nätverket, är förbjudet året runt.
- Skydds jakten kan stoppas med omedelbar verkan om situationen för gråsälen kräver det eller om kriterierna för jakten inte följs.
- Jakten bör i första hand inriktas till områden där skador av gråsäl förekommer.
- Från avlivade gråsäl kan prover för forskningsändamål tas. Enheten för jakt- och viltvård förmedlar vid behov naturresursinstitutets material och blanketter för provtagningen.

Tillvaratagning av fälld gråsäl

Ätligt vilt som fällts under jakt ska i enlighet med 53 § jaktlagen tillvaratas och användas. Landskapsregeringen tillhandahåller informationsmaterial om säljakt och tillvaratagande. Observera att handel med sälprodukter är förbjuden enligt europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/1775 av den 6 oktober 2015.

Redovisning

Rapportering av fälld/påskjuten gråsäl ska ske utan dröjsmål, dock senast klockan 23.00 samma dygn som säl fällts, till landskapsregeringens jaktportal (jakt.regeringen.ax), på telefonnummer 018-25322 (telefonsvarare) eller annat i enlighet med på landskapsregeringens hemsida föreskrivet sätt. Under kontorstid går det även bra att direkt kontakta jaktförvaltningen på telefonnummer 018-25000.

Vid rapporteringen ska följande uppgifter redovisas:

1. Namn och jägarnummer
2. Telefonnummer
3. Datum, klockslag och plats där sälen/sälarna sköts
4. Antalet sälar som fälldes.

Riktlinjer för skydds jakt på storskarv år 2023

För att förhindra allvarlig skada på fiske, vatten och skog förorsakade av storskarv samt underarten mellanskarv, hädanefter kallade skarv, är skydds jakt på skarv i enlighet med dessa riktlinjer tillåten under perioden 1.4–31.12.2023. Avskjutningskvoten är maximalt 3000 (tre tusen) skarvar för hela landskapet. Skydds jakten förutsätter att det inte finns någon annan lämplig lösning än jakt och att upprätthållandet av artens bevarandestatus inte försvåras. Antalet fällda skarvar skall utan dröjsmål genom telefonsamtal eller på annat föreskrivet sätt meddelas landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan avlysa jakten då det totala antalet rapporterade skarvar uppgår till 3000 stycken eller om det annars finns särskilda skäl.

Villkor för skydds jakten

Med stöd av 28 § 3) jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) ändrad genom (2011/81) har landskapsregeringen beslutat att skydds jakt på skarv får bedrivas på eget initiativ enligt följande:

- Skydds jakten får bedrivas, i syfte att förhindra allvarlig skada för fiske, där tillståndsinnehavaren kan påvisa jakträtt och ett skydds behov.
- Jägaren skall inneha åländskt jaktkort, ha jakträtt på område där jakt bedrivs samt i övrigt följa jaktlagen för landskapet Åland (1985:31).
- Jakt från stillaliggande båt är tillåten. Efterföljs jakt eller jakt från båt i rörelse är inte tillåten förutom vid avlivning av skadskjuten fågel.
- Jägaren är redovisnings skyldig för resultatet av skydds jakten.
- Skjutvapen får användas i enlighet med landskaps förordningen om jakt (ÅFS 2006:70), dvs. samma vapentyper som vid jakt på t ex sjöfågel. Förbudna är fångstmetoder i enlighet med § 47 jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) samt EU:s fågeldirektivs artikel 8.1.
- Vid jakten ska kommissionens förordning (EU) 2021/57 av den 25 januari 2021 om begränsning av bly i hagelammunition i eller kring våtmarker beaktas.
- Detta beslut kan helt eller delvis och med omedelbar verkan återkallas av landskapsregeringen om situationen för skarven kräver det, om kriterierna för jakten inte följs, eller om det annars finns särskilda skäl.
- Landskapsregeringen kan avlysa jakten då det totala antalet rapporterade skarvar uppnått den fastställda kvoten. Information om återstående kvot och avlysning av jakten publiceras på landskapsregeringens hemsida, www.regeringen.ax/miljo-natur/jakt-viltvard/jakttillstand och på jaktportalen. Det är jägarens skyldighet att hålla sig informerad om huruvida jakten har avslysts.
- Under tiden 1.4 – 31.7 får skydds jakten endast bedrivas inom 300 meter från, en registrerad yrkes fiskares, fiskeredskap så som nät, ryssjor, fällor. Dessutom får jakt ske inom 300 meter från prägling- och odlingskassar samt övriga skydds objekt av personer med jakträtt på området. Övriga skydds objekt kan t ex. vara skydds jakt inom i enlighet med 27 § i fiskelagen för landskapet Åland (1956:39) inrättade fredningsområden för fisk eller i anslutning till att sättfisk släppts. Under samma period är jakt inte tillåtet närmare än 300 meter från skarvkolonier/häckningsskär på grund av etiska skäl, men även på grund av ett sådant förfarande kan få oönskad expansion av skarvens utbredning. Under denna period är jakt med användande av lockbulvaner inte tillåten.

- Under tiden 1.8 – 31.12 är jakt med användande av lockbulvaner tillåten.

Tillvaratagning av fälld skarv

Ätligt vilt som fällts under jakt skall i enlighet med 53 § jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) tillvaratas och användas. Landskapsregeringen vill särskilt belysa att skarv är en ätbar fågel och skall i möjligaste mån användas och tillvaratas som en sådan. Landskapsregeringen vill dock uppmärksamgöra på att det vid provtagningar på skarv fällda på Åland har visat sig finnas något höga värden av tungmetallerna kadmium, bly och kvicksilver i lever och njurar. Dessa organ rekommenderas därmed inte till föda. Halterna i skarvens kött har inte mätts men värdena antas ligga betydligt lägre än i lever och njure och köttet kan enligt livsmedelsverket konsumeras i måttliga mängder.

I enlighet med Artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar får storskarv inte hållas till salu.

Redovisning

Tillståndsinnehavare är redovisningsskyldiga till landskapsregeringen. Rapportering av fälld skarv skall ske utan dröjsmål (dock senast kl. 23.00 samma dygn som fågeln fällts) till landskapsregeringens jaktportal (jakt.regeringen.ax), på telefonnummer 018-25 322 (telefonsvarare) eller via annat i enlighet med på landskapsregeringens hemsida föreskrivet sätt.

Under kontorstid går det även bra att direkt kontakta jaktförvaltningen på telefonnummer 018-25 000.

Vid telefonrapporteringen skall följande uppgifter redovisas:

1. Namn och jägarnummer
2. Telefonnummer
3. Datum, klockslag och plats där skyddsjakt bedrevs
4. Antalet skarvar som fälldes.

Uppgifter om skarven

Andra lämpliga lösningar än skyddsjakt

Det åländska fisket bedrivs i huvudsak med bottengarn på relativt grunt vatten. Dessa nät är lätta för skarvarna att vittja, vilket medfört stora problem för yrkesfiskarna. Problemen är främst skador på fisk och redskap, uppäten fisk samt att fisken skräms från fiskeplatserna.

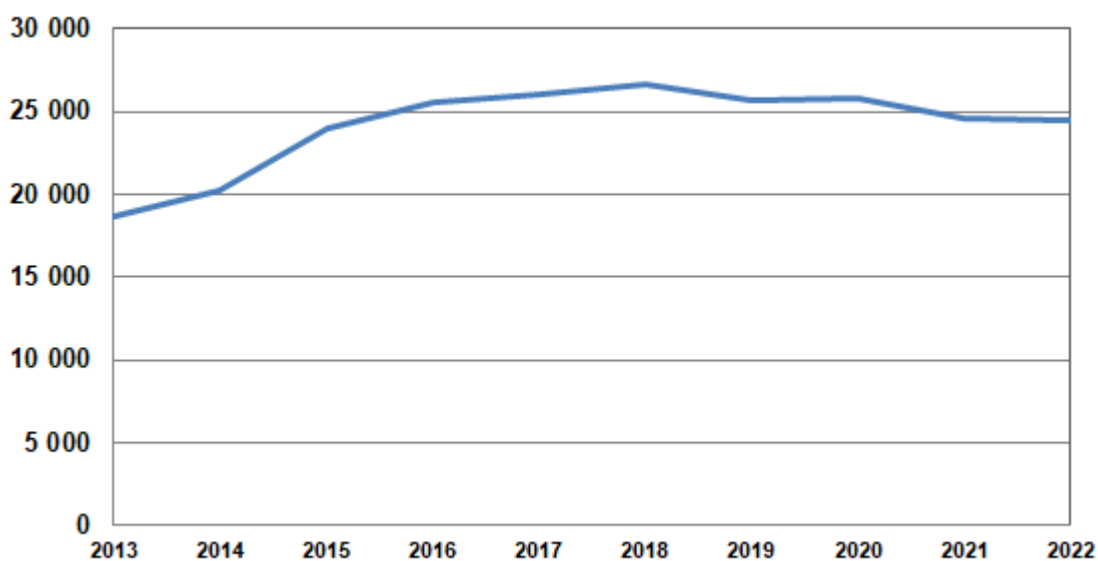
Alternativa tekniska skyddsmetoder saknas i dagsläget för dessa fiskeredskap. Denna uppfattning delas med svenska myndigheter vilka har en flerårig erfarenhet av skarvproblemet. Landskapsregeringen konstaterade år 2003 i "Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet"¹ att skarven vid den tidpunkten inte förorsakade någon allvarlig skada för yrkesfisket. I handlingsplanen konstaterades dock att om

¹ Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet, åländsk utredningsserie 2003:1

skarvpopulationen visar tendens till en mycket snabb ökning i kombination med att det uppstår problem i samband med yrkesfiske, kan skydds jakt övervägas. Skadebilden orsakas också till stor del av skarvarnas direkta predation på fiskbestånden och mot denna påverkan saknas alternativa lösningar än skydds jakt med syfte att orsaka störning i områden där skarvarna förekommer.

Skarvpopulationens utveckling

Skarvpopulationen har ökat mycket snabbt. Vid tidpunkten då handlingsplanen författades uppgick det finska häckningsbeståndet till cirka 1 400 häckande par och i dagsläget är antalet häckande par i Finland 24 470². Stammens ökning har dock avtagit och beståndet har i stort sett varit stabilt sedan 2015.

Uppgifter om antalet häckande par i Finland. Källa: Finlands miljöcentral³

Med beaktande av att skarvarna börjar häcka när de är 2-3 år gamla samt att de i genomsnitt får 1-3 ungar per häckande par⁴, är sommarpopulationen avsevärt högre än antalet häckande par. Vid uppskattningar av det totala antalet fåglar i sommarpopulation används en omräkningsfaktor av 4,7–5,2 individer per par⁵, vilket innebär att det häckande beståndet i Finland motsvarar omkring 120 000 fåglar efter häckningen. Åland ligger mitt i utbredningsområdet och en stor del av de finska och svenska populationerna befinner sig därför här under delar av året. För Ålands del är det inte häckningsbeståndet som för närvarande utgör problem för fiskerinäringen, utan de fåglar som uppehåller sig här på födosök. Troligen är det till största del ungfåglar, fåglar som har häckat klart eller avstått från häckning. Återfynd av ringmärkta skarvar visar att årsungar av skarv från kolonier i både Finland och Sverige befinner sig i åländska vatten redan från början av augusti. Skarvbeståndet i Finland har efter den starka uppgången legat på en stabil nivå de senaste åren varför en maxkvot om 3000 skarvar därför inte bedöms påverka skarvens beståndsutveckling.

² Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2022. [https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands\(63651\)](https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands(63651))

³ Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2022. [https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands\(63651\)](https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands(63651))

⁴ Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

⁵ Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

Häckningsantal

Häckningsförsök av skarv har i allmänhet misslyckats och de senaste åren har inga häckningar påträffats på Åland. Havsörn kan försämrade eller förhindra skarvens häckning⁶ och det är troligtvis på grund av Ålands täta havsörnsbestånd som skarvarna inte lyckas fullfölja häckningsförsök och överger tilltänkta häckningsplatser. Under sommaren 2022 upptäcktes dock en olaglig störning av ett häckningsförsök i Finström.⁷

Skador på fiske förorsakade av skarv

Två av de mest betydelsefulla fiskarterna för det småskaliga yrkes- och binäringsfisket på Åland är abborre och gös⁸. En undersökning från Skärgårdshavet visade att skarvens predation hade potential att påverka fångsterna av dessa arter och därmed lönsamheten i fisket. Undersökningen visade att gösen och abborren utgjorde mellan 0,04 – 10 % och 21 – 43 % respektive av skarvens föda⁹. Också i andra studier har man konstaterat att abborren är mest sårbar för skarvens predation¹⁰. För abborrfiskets del har påverkan bedömts vara en försämrade fångst i storleksordningen 13 – 34 %¹¹. I en omfattande litteraturstudie av publicerad forskning om skarvens påverkan på fisk och fiske, drogs slutsatsen att skarven generellt har en negativ effekt på fiskbestånden och att åtgärder för att minska skarvarnas predation generellt har en positiv effekt¹².

Det är den extremt snabba populationsökningen som är grunden till dagens skadesituation. År 2003, då handlingsplanen för hantering av skarvbeståndet i landskapet togs fram, fanns i princip inte några skador av skarv. Problemet är att en stor del av påverkan är svår att verifiera då skadorna är dolda i form av bortskrämda och uppättna fiskar. Det torde dock stå utom alla tvivel att skarven hotar återväxten hos ekonomiskt viktiga fiskbestånd och att skadan är att betrakta som allvarlig.

Maginnehåll från en skjuten skarv, 9 st. abborrar (*Perca fluviatilis*).
Åland, oktober 2009.

⁶ Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2021. [https://www.miljo.fi/sv-FI/Natur/Finlands_storskarvsbestand_minskade_jamf\(61319\)](https://www.miljo.fi/sv-FI/Natur/Finlands_storskarvsbestand_minskade_jamf(61319))

⁷ [https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands\(63651\)](https://www.syke.fi/sv-FI/Aktuellt/Endast_regionala_forandringar_i_Finlands(63651))

⁸ ÅSUB. 2018. Fiskets avkastning 2004–2018.

⁹ Salmi, A.J., Auvinen, H., Raitaniemi, J., Kurkilahti, M., Lilja, J. & Maikola, R. 2015. Perch (*Perca fluviatilis*) and pikeperch (*Sander lucioperca*) in the diet of the great cormorant (*Phalacrocorax carbo*) and effects on catches in the Archipelago Sea, Southwest coast of Finland. *Fisheries Research* 164:26-34

¹⁰ Östman, Ö., Bergenius, M., Boström, M.K. & Lunneryd, S-G. 2012. Do cormorant colonies affect local fish communities in the Baltic Sea? *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 69(6): 1047-1055

¹¹ Östman, Ö., Boström M.K., Bergström, U., Andersson, J. & Lunneryd, S-G. 2013. Estimating Competition between Wildlife and Humans – A Case of Cormorants and Coastal Fisheries in the Baltic Sea. *PLoS ONE* 8(12): e83763. doi:10.1371/journal.pone.0083763

¹² Ovegård, Maria (2017). The interactions between cormorants and wild fish populations. Diss. (sammanfattning/summary) Uppsala : Sveriges lantbruksuniversitet, Acta Universitatis agriculturae Sueciae, 1652-6880 ; 2017:12

På Åland satsas stora resurser på fiskevårdande åtgärder. Under våren och hösten sätts årligen ca 2,5 miljoner fisk och fiskyngel ut i havet. En tid efter utsättningen kan dessa fiskar uppehålla sig inom ett mycket begränsat område och utgör således lätta byten för skarvarna.

Avlysning av jakten

Eftersom skarven är en art som är väl belyst över hela Europa så följer landskapsregeringen med utvecklingen hos arten i form av numerär och status. Skulle något oväntat uppstå eller om skarven skulle minska kraftigt och behöva ett strängare skydd för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus kan landskapsregeringen stoppa skyddsjakten. Arten har ökat kraftigt under 2000-talet och har en mycket gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att den skydds jakt som bedrivs på Åland inte på något sätt äventyrar populationen.